

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор”

Рецензент: **проф. д-р Марияна Върбанова Божинова**, СА „Д. А. Ценов” – Свищов, преподавател в катедра „Икономика и управление на туризма”, научна специалност „Икономика и управление”

Автор на дисертационния труд: **Симеон Венциславов Симеонов**, задочен докторант към катедра „Икономика и управление на туризма” при СА „Д. А. Ценов” – Свищов

Тема на дисертационния труд: **„Състояние и развитие на кулинарния туризъм в България”**

Представеният за оценка дисертационен труд е предназначен за обсъждане от научно жури, определено със Заповед № 472/11.06.2025 г. на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов. Избрана съм за рецензент на първото заседание на научното жури, проведено на 17.06.2025 г.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на Симеон Венциславов Симеонов представлява стройно, логическо и задълбочено изследване, което се състои от **217 стандартни страници** основен текст, подкрепени с графичен, табличен и обработен по подходящ начин емпиричен материал.

Дисертацията се отличава със сравнително **балансирана структура**, съставена от увод, три глави, заключение и списък на използваната литература. Изследването е нагледно илюстрирано посредством 16 таблици и 31 фигури. Дисертацията съдържа 1 приложение и декларация за оригиналност и достоверност.

Във връзка с разработването на отделните проблеми, докторантът е проучил значителна по обем научна литература, списъкът на която обхваща **108 заглавия**, от които 37 на кирилица и 71 на латиница. Това свидетелства за информираността на автора относно изследванията на конкретния разискван проблем от български и чуждестранни автори.

Основната цел на дисертационния труд е да се извърши задълбочен анализ на състоянието на кулинарния туризъм в България, с акцент върху идентифициране на основните фактори, оказващи влияние върху неговото развитие, и формулиране на ефективни стратегически насоки за неговото устойчиво усъвършенстване.

За постигане на целта са формулирани **5 научноизследователски задачи**, които кореспондират с поставената цел на изследването. Считам, че докт. Симеонов постига основната си изследователска цел и решава поставените изследователски задачи. На тази база той доказва и основната си **изследователска теза**, а именно: „...подобряване на средата за развитие на кулинарен туризъм, наред със съобразяване с факторите, които формират удовлетвореността на кулинарния турист са значима предпоставка за разкриване потенциала на кулинарния туризъм и неговото утвърждаване като атрактивен елемент от палитрата на предлагане на специализирани форми на туризъм в България.“

Обект на изследване е кулинарният туризъм в България, разгледан в контекста на неговата роля за икономическото и социалното развитие на туристическия сектор.

Предмет на изследване са факторите на средата и тези с въздействие върху удовлетвореността от практикуване на кулинарен туризъм в България.

Считам, че целта, задачите, тезата, обектът и предметът са добре дефинирани.

При разработването на дисертационния труд е използван набор от научноизследователски **подходи и методи**, като: индуктивен и дедуктивен, исторически метод, анализ и синтез, сравнителен анализ, анкетен метод и интервю. Събраните данни са обработени чрез статистически методи.

Като цяло, правилно са маркирани някои **ограничителни условия** на изследването.

Използваните литературни източници добросъвестно са посочени.

В обобщение, разработката съответства на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд се отличава с актуалност, практическа значимост и дисертабилност. Актуалността е добре аргументирана в увода. Дисертационният труд е оригинален, имайки предвид, от една страна, фокусирането върху развитието на кулинарния туризъм в България, като атрактивен специализиран вид туризъм, и от друга - резултата от доклада за проверка автентичността на текста чрез антиплагиатски софтуер, който е в приетите граници.

Научното изследване на материята е от важност за теорията и особено за туристическата практика. Докт. Симеон Симеонов успява да обхване спецификата и проблемите на кулинарния туризъм и неговия продукт, да предложи модел за управление на кулинарния туризъм. Проведеното анкетно проучване в дисертационния труд обхваща както факторите на макросредата, така и на микросредата, поради което може да се ползва на тези две равнища при управлението на кулинарния туризъм и неговите туристическите продукти.

Трябва да се подчертае, че за разработването на избраната тема са необходими задълбочена теоретична подготовка и добри аналитични способности.

В дисертационния си труд авторът се стреми към критичен анализ на научни съждения и придържане към научен стил на изложението.

Структурирането и съдържанието на изследването е логично и последователно.

Така построено, изложението отговаря на основните качествени изисквания за неговото оценяване: оригиналност на изследването; висока степен на проникване в дълбочината и същността на проблема; методическа издържаност за постигане целта на изследването, чрез прилагане на подходящи аналитични инструменти.

Първа глава /с. 6-72/ има теоретичен и постановъчен характер, което приемам за правилно. Тя е основа за направеното изследване в следващите глави на дисертацията. Тази глава е структурирана от три точки, в които последователно се изясняват: теоретичните детерминанти на кулинарния туризъм, периодизацията на историческото му развитие, същността и обхвата на кулинарния туристически продукт; характеристиките на търсенето на кулинарния туризъм и (в последната част) иновативните подходи в кулинарния туризъм, свързани с иновативните начини на приготвяне и на поднасяне на кулинарни изделия. На основата на литературен обзор на становищата на редица чуждестранни и български автори за същността на кулинарния туризъм и други свързани понятия, е изведена авторова дефиниция на понятието «кулинарен туризъм».

Втора глава /с. 73-133/ е с методологичен характер. Тя е посветена на изследователския подход за установяване състоянието на кулинарния туризъм. В структурно отношение главата е разделена на пет части. Първата представя алгоритъм за изследване на кулинарния туризъм в България. Втората и третата част последователно разглеждат факторите на макрообкръжаващата и микросредата, влияещи върху развитието на кулинарен туризъм в България. Четвъртата част е фокусирана върху факторите, предопределящи удовлетвореността на туриста от продукти на кулинарния туризъм. В петата част са представени и обосновани критериите и показатели, включени в разработения модел за измерване на факторите, влияещи върху развитието на кулинарния туризъм в България.

Трета глава /с.134-199/ е с практико-приложен характер. Тя започва с представяне и анализ на резултатите от проведеното анкетно проучване. Параграф втори засяга тенденции на световния пазар и насоки за управление на дестинация за кулинаруен туризъм. В третия, заключителен параграф е представен стратегически модел за развитие на кулинаруния туризъм в България.

Положителна констатация е, че разглежданите проблеми във всяка глава на дисертационния труд са обобщени в изводи, които отразяват становището на докторанта.

Предложеният илюстративен материал е на необходимото равнище и подпомага по-задълбоченото вникване в дискутираната материя.

Използваният от докторанта стил отговаря на изискванията за написание на дисертационен труд.

Авторефератът отразява коректно основни моменти от цялостното съдържание на дисертационния труд. Изведените в автореферата научни и научно-приложни приноси отговарят на действителните приноси моменти в дисертационния труд и са лично дело на докторанта.

Публикациите по дисертацията са 6, от които 2 научни статии и 4 научни доклада (единият – в съавторство). С тях докт. Симеон Симеонов набира 55 точки, при изискуеми от ЗРАСРБ 30 точки. Публикациите са доказателство, че важни части от дисертационния труд са станали обществено достояние и са получили научна оценка.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Основните достойнства на дисертационния труд могат да се очертаят в следните насоки:

Първо, доразвити са съществуващите знания за кулинаруния туризъм, като е предложена авторова дефиниция на понятието, за периодизация в развитието на кулинаруния туризъм в света и са открити възможностите му за развитие в деветте туристически района на България, чрез задълбочено разглеждане, обобщаване и критичен анализ на основни теоретични постановки /научен принос/.

Второ, разработване на модел за изследване, предлагащ нов инструментариум за анализ и оценка на състоянието и развитието на кулинаруния туризъм в България /научно-приложен принос/.

Трето, апробиране на предложени модел, с което се валидира практическата му приложимост, въз основа на което са направени изводи и препоръки, свързани с развитието на кулинаруния туризъм в България /научно-приложен принос/.

Четвърто, предлагане на стратегически модел за развитие на кулинаруен туризъм в България и формулиране на конкретни насоки и препоръки, с отчитане

на националните специфики и международните достижения в тази област /научно-приложен принос/.

В *обобщение*, приносните моменти в дисертационния труд, според мен, са свързани с обогатяване на съществуващите знания, приложение на научните постижения в туристическата практика и нейното усъвършенстване.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

По научната разработка в процеса на обсъждането ѝ в катедрата и като вътрешен рецензент съм отправяла критични бележки и препоръки, които докт. Симеон Симеонов добросъвестно е отразил.

Интересната проблематика, разисквана в дисертационния труд, поражда някои въпроси. Бих желала докторант Симеонов да отговори на следния *въпрос*:

1. Каква познавателна стойност има предложеният модел за изследване състоянието на кулинарния туризъм за подпомагане на процесите по стратегическо управление в сферата на туризма на местно ниво?

V. Обобщено заключение и становище

Рецензираният дисертационен труд представлява добросъвестно осъществено, оригинално и мащабно научно-приложно изследване в актуална област на научните изследвания по туризъм, в частност кулинарен туризъм. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото прилагане. Това ми дава основание с убеденост да дам *положителна оценка* на дисертационния труд и да предложа на уважаемото научно жури да присъди на **Симеон Венциславов Симеонов** образователната и научна степен “*доктор*” по научната специалност Икономика и управление (туризъм).

11.07.2025 г.
гр. Свищов

Рецензент:
(проф. д-р М. Божинова)